

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 16.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avslúttur í prísnum.

Tírsdag hin 18. apríl 1933.

Kostar kr. 1.50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovu. Telf. 143.

7. árg.

Athugavert fyri okkum føroyingar.

»Herre, dine Englehare
fylder Øret dig med Lov,
ingen Ven du har, der dædler,
naar du Dadel har Behov.
Ak, og ingen er altid klar,
Herre, lad mig derfor være din Nar.«
J. P. Jacobsen.

Úr danska ríkisdeginum fræt-
list, at

»Folketinget foretog i Gaar
1. Behandling af Lovforslaget
om danske Fiskeriskibes Ad-
gang til Grønlands Farvande.
Det anbefalede af Kammers-
gaard (S.), Samuelsen (V.) og
Pürschel (H.), der udtalte
Haabet om, at det maatte
lykkes at finde en ny Havn i
Sydgrønland til Støtte for Fæ-
ringeskeriet. Sidstnævnte
henstillede, at det grønlandske
Budget blev lettet for Udgif-
terne til disse Færingehavne.

Statsministeren
lovede at overveje dette.

Samuelsen (V.)
gjorde sig til Talsmand for, at
færøske Fiskere fik Tilladelse
til at fiske indenfor Søterrito-
riet.

Statsministeren
anbefalede de færøske Fiskere
at modernisere deres Baade i
Stedet for at kaste sig over
de grønlandske Fjorde.

Forslaget sendtes til 2. Be-
handling.

Vit tora tíværri ikki at siga, at
hetta, sum her sigst, virkar
fremjandi viðvíkingu okkara
arbeiði fyri tí socialdemokrat-
iska málinum her í Føroyum.
Vit spyrja — vit kunna ikki
annað! — hví ministarinn, sum
hefur við fiskari-málini at gera
verður við at hava hesa støðu
til okkara? Hvussu í allari verð-
ini ber tað til, at teir har niðri
á tingi — ella rættari í ríkisráð-
inum — ikki vilja geva okkum
nakað, sum eittir sømdir, og
ikki hava annað at siga við okk-
um enn hetta: at »anbefale de
færøske Fiskere at modernisere
deres „Baade“ i Stedet for at
kaste sig over de grønlandske
Fjorde».

Fyri okkum Føroyingar, í
hvørjum parti vit so standa, er
hetta eitt svar, sum ger, at vit
allir spyrja: »hvat hugsar teir
har, og hvat hugsar hann?« Eitt
soverðið svar kann ikki geva
annað úrslit, enn at eisini hitt
føroyska socialdemokratiið spyr:
»Vilja tit verða av við okkum?«
Roynd til at vekja illvilja her í
Føroyum móti tykkum og móti
donskum stýri? — Hævar
danska stýri nú íggjognum mong
Harrans ár ikki gjort nóg mikið
fyri at gera mólstøðumenn? Hitt
danska fólkioð er í sínu heild

viðir okkara; og danskari ment-
an á ein og hvønn hátt hava vit
nógvið fyri at takka, og tað gloyma
vit ikki. Men tað er ikki beint
av landsins stýri at koma henda
kærleika og hesa virðing fyri
Skrælinganna skuld.

Við eru eitt norront fólk,
hvørs mál er eins gamalt og
íslendskt, og gjøgnum ættarbond
eru vit so fast knýttir til hitt
danska fólkioð, at vit áttu fyri
danum at verið líka nógvið verdir
at verja og knýta til sær, sum
Skrælingar í Grønlandi. — Teir,
eitt asiatiskt polarfólk, eru ikki
á nakran hátt — ættarlaga,
mentunarlaga, literært og máls-
liga — knýttir til Danmark.

— — — Hví, spyrja vit, hví?
men fáa vit svar?

Ikki bert í Føroyum spyrja
menn: hví? Eisini har niðri í
Danmark spyrja teir, og enn
hava heldur ikki teir fingið
svar uppá, hví Danmark verður
við at hava Grønland stongt.
Hetta er ein spurningur, sum
tykist øllum hugsandi menn-
iskjum óloysiligur, og sum vit
oll einaferð, og tað helst sum
skjótast, mugu fáa loystan! Og
tað núsitandi socialdemokratiska
ríkisstýrið má geva okkum
svarið, ikki bert øllum dansk-
um statsborgarum, men allari
verðini. Einkíð annað land
kring um alla jørðina eigur ein
landspart, sum er á tann hátt
stongdur, sum Grønland, og
fólkini mugu krevja eitt svar
uppá, hví hetta land er soleiðis
afturlatið. —

Eitt stýri, sum hevur hesi trý
orðini: Frælsi, javnaður og
bróðurskapur sum sitt skjaldar-
merki, má geva hetta svar; tí
hetta, at halda eitt fólk, tað
verði seg av einari ella aðrari
ætt, útistongt frá verðini og
allari mentan, øllum útviklingi,
er ikki frælsi. Tað er so langt
burtur frá øllum frælsisanda,
sum verða kann. — Sjálvsagt
er eingin sum vil, at hetta land
og hetta fólk skal tveitast fyri
heyk og hund og gevast upp til
ein og hvønn útlendskan rov-
krop at herska og regnera við
eftir sínum kapitalistiska vilja
og tykjan, tí tað er ímóti allari
socialari hugsan. — Men hvussu
er standurin har uppi nú? Les
blóðini, har tað stendur um
auksjónir, sum verða hildnar í
Keypmannahavn yvir reva- og
onnur skinn, og siggji prísirnar
har! — og hvat fáa grønland-
ingar fyri hesi skinn? Ein
kemur av sær sjálvum at hugsa
um orðið kapitalisma og útnýtan
av menniskjum. Og sum við
hesum, so við øðrum har uppi.

Hinir grønlandsku firðirnir
standa yðjandi fullir av fiski,

sum eingin fær nyttu av. —
Grønlandingar taka hann ikki,
og Føroyingar verða jagstraðir,
koma teir inn um mark við
snøri, sum ikki er uppgjort og
burturbeint. — Og hví taka
grønlandingar hann ikki, men
lata hann standa har og
doyggja?

Fyri einum tveimum árum
síðani talaðu vit við menn,
hvørs orð absolut eru á at líta,
og var tað syrgjuligt at hoyra
teirra frásagnir, á so mangan
hátt! Grønlandingar høvdu fiski-
amboð, sum vóru nógvið ringari
enn tey, danir høvdu í stein-
öldini: Snøri við steini til søkk
og einum hoygdum seymi til
háuk. Hvat teir høvdu til heitu,
vita vit ikki, men har nýtist
heldur eingin, fiskurin tók
beran háuk. Hann stóð so tættur,
at søkkioð neyvan slapp undir
kav, áður fiskur var á. —

Var tað soleiðis verðið, at trot
var á fiski, og at grønlandingar
líðu nakran vansa, um føroy-
ingar fiskaðu har við teirra
primitiva fiskireiðskapi, hevði
eingin talað um tað, men so er
ikki, tvørt ímóti. Her er ikki
talan um línu og enn minni
um trawl, tí tað vita vit oll
ikki átti at verið loysiligt nakra
staðni, nei her er bert talan um
snøri, »Haandline« sum danir
siga, tað mest gamaldags fiski-
amboð, verðin eigur.

Talan hevur eisini verið um,
at Føroyingar skuldu royna at
fáa rættindi til at búseta seg
har uppi og royna at fáa aftur
í lag seyða- og neytabruk, so-
leiðis sum norðmenn í fornum
tíðum høvdu tað, og sum íva-
leyst aftur kann fáast í lag —
men hetta liggur uttanfyri hesa
grein, beinleiðis í hvussu er. —

Hin socialdemokratiska flokk-
urin hevur tað mál at arbeiða
fyri, at skapa tey best møguligu
viðurskifti fyri øll menniskju,
skapa framgongd og frælsi fyri
oll, av hvørju fólkætt tey eru.
Hann hevur til endamáli at taka
tey undan øllum oki, taka tey
undan kapitalistiskum harrum,
sum nýta tað veldi, teir á ein
ella annan hátt hava fingið, til
at kúga ella forfjóna tey menn-
iskju, teir hava fingið ræði við,
og at frátaka teim tann »rætti«,
sum teir hava fingið til at ráða
yvir øðrum.

Tað er ein grundregla, sum
aldin má gangast burtur frá í
einum socialistiskum samfelagi,
at tað er ein órættur at hitt eina
menniskja ræður yvir øðrum, tí
socialisman er og — gloym tað
ikki! — skal verða ein beiskur
figgindi av øllum sum nevast
kann træladeini. Javnaður —
Lighed — er orðið sum hevur
hetta í sær.

Bróðurskapur er kjarnan í
kristindóminum, tann grundar-
steinur, sum hvørt samfelag nú
og í allari komandi tíð eigur at
verða bygt á. —

Frælsi, javnaður og bróður-
skapur — Frihed, Lighed og
Broderskab — hetta orðið, sum
ljóðaði sum háð ímóti sær
sjálvum niðri í Frankaríki síðst í
næstseinastu öld, er hin fasta
grundin, socialisman skal byggja
á, og ongantíð mugu teir menn,
sum ráða ella koma til at ráða
fyri borgum, gloyma tað. Tí
gera teir tað, missa teir meiri
fyri minni.

Meiri úr ríkisdegi.

Eftir tí sum »Dimmalætting«
havar frætt frá sínum »Rigsdags-
medarbejder« (!), hevur fólka-
tingsmaðurin »gennem indtræn-
gende Henstillinger« fingið í lag
at »Anlægget — av eini nýggjari
»Færingehavn« — nu stilles i
Udsigt i den kommende Sommer,
saafremt det maatte lykkes at
finde en passende Plads« o. s. fr. —

Hetta er vakurt og stuttligt
fyri okkum at hoyra! men
hvussu verður við umsóknini
frá Føroyingum um loyvi til at
fiska innanfyri markið, sum nú
er uttanfyri ystu langar, oddar
og sker. —

Ein kemur til at hugsa stilt,
tá ein lesur føroysk og dansk
blóð, bæði um Grønland og
okkara fiskimenn og dómín í Haag,
jú, jú!

Ein kemur at hugsa um smá-
born, hvussu tey eru. Hvussu
mong leiku tveita tey ikki burt-
ur, hirað ikki at spæla við tey
— men kemur so ein, sum
varð himmalgladur, um hann
fekk tey at spæla við, og nertur
við tey, alt hetta, sum hann
sær liggja og rekast, so skalt tú
hoyra: »Nei ikki, eg eigi, ikki
taka hetta«. Gott er tað at vera
eins og born — — — men
ikki bara gott — — —.

Ymist úr ymsum ættum.

— n.

Okkum hevur altíð dámt tað,
sum stuttligt er, og vit hava
hugsað um okkum, at vit vóru
forir fyri at fata — ella sum
maður var vanur at siga: gou-
tera — eina »vittigheite«, men
hitt »vittuga« -nið í »Føroya-
tíðindi« duga vit ikki at fata,
hvaðna minni at »goutera«. Tí
eru vit ikki forir fyri at svara
— og, lat okkum siga tað eina
ferð enn: Vit fara ikki út í orða-
stríð við fólk, sum ikki skriva
undir navni, tað er at stríðast á
ójavnum grundarlag, og tað er
at vírða tey ov nógvi!

Blástj.

Úr øðrum londum.

Tað land, sum fólk mest taka
upp á tunguna í hesum tíðum,
er Týskland. Har er nú so
verðið, at eingin dugur at rokna
út, hvussu úrslitið verður, men
eitt er vist: Hitt almenna fólkioð
trýr uppá Hitler, og tað skeiva,
sum hendir, fáa aðrir skuldina
fyri, t. d. Göring; so sigst av
teim, sum koma úr Týsklandi.

Tað sum verðin mest hevur
lagt til merkis, og sum hevur
sæð ljótast út, er atsóknirnar
móti Jødunum. Hvat Hitlers
menn, teir sum nevna seg »na-
tional-socialistare«, loyva sær í
hesum fori, er so syndarlaga
ljótt og eitt so hervirligt prógv
uppá, hvussu stult menniskjan
er komin í teim seinastu öldum
(ein öld er 100 ár!) í øllum tí,
sum kann nevast kultur og
menniskjansligheit. Tann við-
ferð, Jøðarnir fáa, er, eftir tí
blóðini siga, so ræðulig, at ein
skuldi trúð, at vit vóru í myrk-
astu miðalöld — ella oldtíð. —

Men verðin tolar ikki henda
atburð, tí orðið Jøði er ikki
longur eitt hánsnavn millum tey
»kristnu« fólkini, og Jøðarnir
eru kring um heiminn so ment-
aðir á andaligan og serliga á
peningaligan hátt, at national-
socialistar við Hitler og Göring
á odda mugu vera býttir, at teir
ganga soleiðis fram, og tað
kemur teimum eisini dyrt at
standa. Jøðar eru, sum sagt, so
høgt mentir peningaliga, og
Týskland so illa stalt, at í tí
somu stund stongt verður fyri
Týsklandi á ein og hvønn hátt
í øllum sum eittir vøru- og
peningasambandi við onnur
lond, verður hetta land lamið
og noyðist at byggja seg og
steðga við sjni atsókn á Jøðar-
nar.

I øllum londum valda atsókn-
irnar móti Jødunum ófóran
harm, og her tykist allastaðni,
at vera vakt ein mólstøða móti
hesum Hitlerska »politikkii« við
sínum ora atburði, at teir sum
enn hava ræðið í Týsklandi
verða ella eru teir smáu í hesum
óekonomiska bardaga. —

Athurðin móti socialdemokrat-
um og kommunistum hava øll
hoyrt um, og kann Hitler fyri
eina tíð fáa bokslað hesar flokk-
ar, so útinna teir eitt, at flokk-
arnir ganga reinskaðir út úr
stríðnum og stunda stinnari
aftaná. Lat so hesa hørðu tíð
fáa nógvið til at falla frá, tað ger
einki, tvørt ímóti, tey sum eftir
eru, um tey verða fá, eru
meiri verd enn tey nógvu, sum
fullu frá, tá tær trongu tíðirnar
komu. —

